

Digitaalisuus talousosaamisessa

5.6.2020 – Blogi

KIRJOITTAJA

Anu Rajjas

Talousosaamisen neuvonantaja

Koronapandemia pakotti meidät digiloikkaan monella eri elämänalueella. Kansalaisten raha-asioiden hoidossa pankit siirsivät palveluitaan puhelimitse ja etänä hoidettavaksi. Monet alkoivat suosia maksamisessa käteisen sijaan muita maksutapoja. Yli 70-vuotiaat joutuivat kotikaranteeniin ja heidän kerrottiin lisänneen selvästi pankkipalveluiden hoitamista verkossa tai mobiilisti. Pankit olivat jo ennen poikkeusaikaa opastaneet seniorikansalaisia digitaalisiin, ja tätä ryhdyttiin toteuttamaan käytännössä.

OECD:n kansainvälisessä talusopetuksen verkostossa on viime aikoina otettu käyttöön uusi talousosaamisen käsite: digitaalinen talousosaaminen. Sillä tarkoitetaan talousosaamista (tietämystä, taitoja, asenteita ja käyttäytymistä) digitaalisessa toimintaympäristössä, eli lähinnä erilaisten digitaalisten finanssituotteiden käytön osaamista. Itse havahduin tähän käsitteeseen, kun minua pyydettiin kansainväliseen paneeliin keskustelemaan digitaalisesta talousosaamisesta osana kansallista talousosaamisen strategiaa. Olin tähän asti ajatellut, että meillä Suomessa digitaalisuus on niin olennainen osa raha-asioiden hoitamista, että se on sisäänkirjoitettuna talousosaamiseen, eikä sitä välttämättä tarvitse ajatella erillisenä osana. Suomen Pankin talousosaamishankkeessa digitaalisuuden näkökulma on toki huomioitu, koska siinä tarkastellaan kansalaisten toimintaa finanssimarkkinoilla sekä kuluttajia digitaalisilla markkinoilla.

Miten digitaalinen talousosaaminen sitten eroaa perinteisestä talousosaamisesta? Keskeistä siinä on digitaalisen ympäristön toimintalogiikan ymmärtäminen ja erityisesti turvallisuusnäkökohtien huomioon ottaminen. Tähän kuuluvat esimerkiksi kyberturvallisuus ja tietoturva. Internetiin on tullut ja tulee koko ajan uusia toimijoita ja finanssituotteita, joiden käyttöä joutuu opettelemaan ja joiden turvallisuudesta tulee varmistua.

Suomessa digitaalitalouden ja -yhteiskunnan valmiudet niin infrastruktuurin kuin myös kansalaisten keskuudessa ovat EU:n huippua. Siksi Suomella on eittämättä montaa muuta maata paremmat lähtökohdat digitaalisten finanssipalveluiden niin kehittämisessä kuin käyttöönotossa. Meillä seurataan kansalaisten verkkokäyttäytymistä ja digitaalisten palveluiden käytön yleisyyttä, mutta tärkeää olisi selvittää tarkemmin käyttäjäkokemuksia, jotta saataisiin varmuus digitaalisten finanssipalveluiden täysimääräisestä käytöstä. Osataanko niitä käyttää oikein ja kaikki niiden tuomat edut hyödyntäen?

Muuttuva toimintaympäristö tulee huomioida kaikilla talousosaamisen osa-alueilla. Tarvitaan tietoa toimijoista, toiminnasta ja tuotteista, uusia taitoja sekä muutosta asenteissa ja käyttäytymisessä. Talousosaamisen edistämiseksi tarvitaan jatkossa uusia yhteistyökumppanuuksia eri alojen toimijoiden kesken. Lisäksi tarvitaan ymmärrystä siitä, millä kaikilla foorumeilla talousasioita ihmisten kesken käsitellään.

Suomessa eri tahot ovat koonneet verkkosivustoilleen monenlaista tietoa taloudenhallinnasta niin kansalaisille kuin ammattilaisten hyödynnettäväksi. Verkkosivustot ovat helposti saatavilla ja niihin saadaan sisällytettyä paljon informaatiota. Tietoa voidaan jaotella aiheittain ja kohdentaa erilaisille ryhmille.

Tiedon lisäksi verkkosivustoille voidaan lisätä erilaisia työkaluja ja laskureita taloudenhallintaan. Mutta löytykö tämä arvokas tieto riittävän hyvin ja tarvittaessa? Miten tämä tieto kehittää ihmisten taloudenhallinnan taitoja ja muuttaa heidän käyttäytymistään? Hyödyllisistä sivustoista voisi varmasti viestiä eri kohderyhmille nykyistä aktiivisemmin vaikkapa sosiaalisessa mediassa.

Taloudenhallintaan tarvitaan uusia välineitä, jotta rahankäyttö toteutuu käytettävissä olevien tulojen mukaan. Tähän digitaalisuudessa on paljon mahdollisuuksia. Pankeilla on jo nyt tarjolla erilaisia mobiilisovelluksia taloudenhallintaan, mutta markkinoille mahtuisi vielä lisää helppokäyttöisiä palveluita, joilla onnistuisi reaaliaikainen rahankäytön seuranta ja taloudellinen suunnittelu. Työkaluja taloudenhallintaan tarvitaan, koska maksaminen on koko ajan enemmän virtuaalista ja näkymätöntä, osa ostotapahtumaa.

Talousosaamisen edistämiseksi toimintaa jouduttiin koronapandemian myötä pistämään nopealla aikataululla uusiksi. Osa toiminnasta siirrettiin tulevaisuuteen, osaa muokattiin virtuaaliseen muotoon. Jatkossa on varmaan syytä miettiä toiminnan järjestämistä enemmän virtuaalisesti ja etäyhteyksin, kun nyt kerran on testattu niiden toimivuus. Myös virtuaalisten materiaalien tuottamiseen on syytä panostaa. Vaikka digitaalisuus talousasioiden hoitamisessa on Suomessa peruskauraa, on meidän syytä ottaa se huomioon, kun talousosaamista edistetään. Tähän tarvitaan meidän kaikkien toimijoiden panostusta. Mutta käsitettä digitaalinen talousosaaminen meidän ei Suomessa tarvitse mielestäni käyttää. Me tiedämme, että kansalaisten taloudellinen toiminta tapahtuu digitaalisessa ympäristössä.

Avainsanat

[korona](#), [talousosaaminen](#), [talousosaamishanke](#), [taloudenhallinta](#), [turvallisuus](#), [digitaalisuus](#)